

Fråga om hur man lämpligen bör förfara när polisen inte har möjlighet att bifalla en begäran från åklagaren om utredningshjälp

---

Anmälan

I en anmälan till JO, som kom in hit den 14 augusti 2001, framförde AA klagomål mot Polismyndigheten i Skåne och åklagare vid Åklagarmyndigheten i Malmö med anledning av handläggningen av en förundersökning i ärendet – – –.

Utredning

Vissa handlingar fordrades in från åklagarmyndigheten i ärendet – – –. Därvid framkom det att en anmälan om trolöshet mot huvudman hade kommit in till åklagarmyndigheten den 17 november 1998. I en skrivelse, daterad den 27 juni 2001, från chefen för länskriminalavdelningen, Polismyndigheten i Skåne, polisöverintendenten BB, till Åklagarmyndigheten i Malmö anfördes följande.

Ang. begäran om biträde i – – –

Länskriminalavdelningen har under lång tid saknat resurser för att lämna begärt biträde. Det finns dessutom anledning tro att detta tillstånd kommer att bestå under överskådlig tid bland annat på grund av många utredningar rörande grova brott □ i fler fall med pågående frihetsberövanden. Jag kan således för närvarande inte lämna begärt biträde.

Om och när biträde kan komma att lämnas finns anledning att redan nu påpeka att ärendet kräver eko-kompetens. Som bekant saknas sådan kompetens och erfarenhet vid länskriminalavdelningen. En eventuell insats i ärendet kommer därför att kräva mycket extra tid enbart för att sätta sig in i ärendet och skaffa nödvändig kunskap. Som framgår av tidigare skriftväxling i ärendet har Ekobrottsmyndigheten avböjt att lämna biträde i ärendet. Enligt min mening borde frågan om utredningshjälp återigen anhängiggöras hos Ekobrottsmyndigheten.

En kopia av denna skrivelse jämte viss tidigare skriftväxling överlämnas av mig till länspolismästaren för kännedom.

Ärendet remitterades därefter till polismyndigheten för upplysningar och yttrande med anledning av underlåtenheten att biträda Åklagarmyndigheten i Malmö med utredningshjälp. Polismyndigheten (biträdande länspolismästaren CC) anförde följande i ett remissvar.

Bakgrund

Under mitten av 90-talet utreddes vid dåvarande eko-roteln i Malmöhus län misstankar mot företrädare för P-bolagen i Skåne rörande misstankar om ekonomiska brott. Åtal väcktes av chefsåklagare DD och ledde till fällande domar mot flera personer. Utredningen var mycket omfattande.

Sedan EE hos Åklagarmyndigheten i Malmö i november 1998 anhängiggjort frågan om ytterligare brottslighet i samband med förundersökningen och likvidationsförfarandet begärde Åklagarmyndigheten i Malmö i skrivelse 1998-11-30 till länskriminalavdelningen biträde med att höra EE innan beslut fattades om huruvida förundersökning skulle inledas eller ej.

FF, som vistas i England, kunde höras per telefon den 4 mars 1999.

Under tiden tillkom ytterligare påståenden från journalisten AA rörande dels den tidigare handläggningen av ärendet, dels rörande misstankar bland annat hanteringen av ett större parti kabel vid tiden för den föregående utredningen och överlåtelse av ett skadestånd på 18 milj. kronor.

Genom beslut 1999-01-13 av överåklagare GG i Malmö utvidgades undersökningen till att omfatta andra frågor som skulle prövas av olika myndigheter.

Kå HH beslutade den 1 juni 1999 att inleda förundersökning mot FF och JJ avseende trolöshet mot huvudman och gav direktiv om att de skulle höras.

I skrivelse den 25 mars 1999 från handläggande utredare vid länskriminalpolisens enhet i Helsingborg, framhölls att en eventuell fortsatt utredning borde handläggas vid Ekobrottsmyndigheten dels av det skälet att ärendet rörde komplicerade ekonomiska förhållanden som kräver särskild kompetens, dels att de utredare som tidigare handlagt huvudärendet – och som numera tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten – bäst hade kunnat genomföra en fortsatt utredning. Skrivelsen biträdades av chefen för länskriminalavdelningen.

Några utredningsåtgärder vidtogs inte från polisens sida under hösten 1999 på grund av en stor mängd grova våldsbrott vilka krävde stora utredningsresurser.

Efter samråd med kå HH tog chefen för länskriminalavdelningen i februari 2000 kontakt med chefen för Ekobrottsmyndigheten Södra avdelningen, KK, och begärde biträde med utredningen. Handlingarna i ärendet överlämnades till Ekobrottsmyndigheten för bedömning.

I skrivelse den 25 maj 2000 begärde kå HH att även åklagaruppgiften skulle övertagas av Ekobrottsmyndigheten då även åklagaruppgiften krävde särskild kompetens.

I beslut den 16 juni 2000 avslog Ekobrottsmyndigheten framställningarna om övertagande av utredningen med motiveringen att utredningen inte föll inom Ekobrottsmyndighetens målområde.

I en ny framställning den 11 september 2000 – vilken biträdades av polismyndigheten – begärde kå HH ånyo att Ekobrottsmyndigheten skulle överta utredningen som numera även innefattade påstående om skattebrott.

I beslut den 31 oktober 2000 avslog Ekobrottsmyndigheten framställningen sedan beslut fattats vid samma myndighet att inte inleda förundersökning för grovt skattebedrägeri.

HH har därefter i skrivelser till polismyndigheten upprepat sin begäran om biträde med utredningen vilket inte kunnat verkställas på grund av andra mer prioriterade utredningsuppdrag rörande bland annat grova våldsbrott och grova narkotikabrott.

I skrivelse den 27 juni 2001 till åklagarmyndigheten meddelade chefen för länskriminalavdelningen att utredningssituationen för närvarande inte medgav att resurser kunde avsättas och att polismyndighetens uppfattning i frågan om Ekobrottsmyndighetens medverkan ånyo borde övervägas.

Kå HH har därför i skrivelse den 27 augusti 2001 – för tredje gången – begärt att Ekobrottsmyndigheten skulle överta utredningen. Till framställningen fogades skrivelsen av den 13 augusti 2001 från journalisten AA.

Ekobrottsmyndigheten avslag ånyo HH:s begäran i beslut den 14 september 2001.

Polismyndigheten har numera beordrat chefen för den lokala bedrägeriroteln i Malmö att biträda åklagaren med utredningen. Utredningsdirektiven övervägs för närvarande av åklagaren.

Yttrande och bedömning

Utredningen avser förhållanden som redan varit föremål för en större ekoutredning och hänför sig till 1995 och där de bakomliggande omständigheterna hänför sig till åren 1990–1995. Den första utredningsinsatsen handlades som ett eko-mål med utredare från dåvarande eko-roteln och med åklagare som normalt handlade ekonomiska brottmål.

Ekobrottsmyndigheten bildades den 1 januari 1998 och innebar för polismyndighetens del att all personal vid dåvarande eko-roteln fördes över – kommenderades – till den nya myndigheten jämte viss personal från bedrägerirotlarna. Omorganisationen medförde problem för polismyndighetens utredningsorganisation dels då miljöbrottmålen – som är högt prioriterade – lämnades kvar hos polismyndigheterna, dels genom att kompetensen för utredning av ekonomiska mål kraftigt decimerades.

Den av riksdag och regering föreskrivna prioriteringen tillämpas inom utredningsorganisationen vid polismyndigheten och avser främst utredningsärenden med frihetsberövade, med unga personer, av grova brott samt övriga prioriterade områden – för att nämna några – familjevåld och narkotikabrottslighet. Misstanke om trolöshet mot huvudman är som brottstyp inte ett prioriterat ärende.

Den fortsättning på det s k P-målet som nu är ifråga kräver – enligt polismyndighetens och förundersökningsledarens samstämmiga uppfattning – sådan kompetens som fanns vid de tidigare eko-rotlarna. Enligt polismyndighetens uppfattning är det uppenbart att en fortsatt utredning hade handlagts av samma utredare om den gamla organisationen med eko-rotlar hos polisen hade funnits kvar. Efter tillkomsten av Ekobrottsmyndigheten råder inte polisen längre över frågan vilka utredningsresurser som skall användas. Ekobrottsmyndigheten avgör själv vad som faller inom det s k målområdet.

Av 2 § förordningen (1997:898) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten framgår att Ekobrottsmyndigheten kan, efter framställning från en annan åklagarmyndighet, överta mål som är av stor omfattning eller kräver särskild kompetens utan att vara särskilt uppräknade i brottskatalogen. Åklagarmyndigheten i Malmö har tre gånger gjort en sådan framställning till Ekobrottsmyndigheten utan framgång. Av samma bestämmelse framgår att Riksåklagaren kan avgöra var målet skall handläggas när osäkerhet råder. Någon sådan överprövning har ännu ej ägt rum. Det är dock polismyndigheten som haft utredningsansvar under tiden som frågan varit föremål för diskussion mellan åklagarmyndigheterna.

Enligt 23 kap. 4 § andra stycket RB skall förundersökningen bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medgiva. Bestämmelsen skall tolkas så att en utredning skall bedrivas *så skyndsamt som det är möjligt* (Fitger, Rättegångsbalken I 23:27). Det är självklart inte acceptabelt att polismyndigheten av anförda skäl inte kunnat avsätta utredningsresurser efter åklagarens beslut att inleda förundersökning den 1 juni 1999.

Polismyndigheten har numera vidtagit åtgärder för att kunna biträda med den utredning åklagaren kan komma att kräva. Resursinsatsen kan bedömas först sedan utredningsdirektiven beslutats.

Ärendet remitterades därefter till Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren för yttrande över hur man lämpligen bör förfara när polisen inte har möjlighet att bifalla en begäran från åklagaren om utredningshjälp.

Rikspolisstyrelsen (rikspolischefen LL) anförde följande.

Riksdagens ombudsmän (JO) har anmodat Rikspolisstyrelsen att yttra sig över hur man lämpligen bör förfara när Polisen inte har möjlighet att tillmötesgå en begäran från åklagaren om utredningshjälp. Remissen ger styrelsen anledning att belysa, förutom den angivna frågan, hur man bör förfara när det råder delade meningar om huruvida ett ärende skall hanteras av Ekobrottsmyndigheten eller hos en annan åklagarmyndighet och en lokal polismyndighet.

Regler om förundersökningsledning finns i 23 kap. rättegångsbalken. Där regleras bl.a. när förundersökning skall inledas och vem som skall leda förundersökningen. Av 3 § andra stycket första meningen framgår att, när förundersökningen leds av åklagaren, han vid undersökningens verkställande får anlita biträde av polismyndigheten.

Åklagarens rätt att anlita biträde av polismyndigheten innefattar som grundregel en motsvarande skyldighet för polismyndigheten att biträda åklagaren.

Rättegångsbalken och de författningar som reglerar polisverksamheten utgår i princip från att Polisen skyndsamt skall utreda alla anmälningar om brott.

Polisens resurser räcker emellertid inte till för att utreda alla brott när anmälningarna kommer in. Det måste därför prioriteras mellan brottsutredningar. Polisen måste göra prioriteringar inte bara inom brottsutredningsverksamheten utan också mellan verksamhetsområden. När det gäller resursanvändningen hos Polisen vad gäller brottsutredningsverksamheten kan åklagaren i och för sig framställa önskemål hos polismyndigheten. Polismyndigheten är emellertid inte skyldig att lämna det biträde som åklagaren begär, om det saknas resurser för ändamålet (Fitger, Rättegångsbalken I s. 23:19). Detta hänger samman med att det är två skilda myndigheter.

Det bör i sammanhanget framhållas, som styrelsen gjorde i ett liknande ärende (JK 1988 s. 82), att det är självklart att åklagaren och polismyndigheten förtroendefullt och i samförstånd skall verka tillsammans i den gemensamma angelägenhet som en brottsutredning utgör. Också frågor om prioritering mellan ärendetyper och ärenden bör vara föremål för återkommande diskussioner mellan åklagarmyndigheten och polismyndigheten, så att det finns en gemensam syn på hur statsmaktens krav skall tillgodoses.

Om polismyndigheten anser sig inte ha möjlighet att inom rimlig tid efter åklagarens begäran utföra en utredningsåtgärd, skall åklagaren naturligtvis underrättas om detta. Sådana kontakter bör givetvis dokumenteras. Som JO har framhållit i flera beslut, bl.a. i november 2001 i ärendena 2435-2001 och 3311-2001, vilar det övergripande ansvaret för verksamheten på en utredningsavdelning inom Polisen på avdelningens chef. Det ankommer på avdelningschefen att informera närmast högre chef om han gör den bedömningen att verksamheten inte kan bedrivas på ett godtagbart sätt. Ytterst vilar enligt 6 § verksförordningen (1995:1322) ansvaret för verksamheten vid en polismyndighet på länspolismästaren i dennes egenskap av myndighetens chef.

Om förhållandena är sådana, som synes vara fallet i det aktuella ärendet (se skrivelse den 27 juni 2001 av chefen för länskriminalavdelningen BB), att det är tveksamt om det alls kommer att finnas resurser för att biträda åklagaren, måste myndighetens ledning informeras. Detta har skett i det aktuella ärendet, i varje fall genom en kännedomskopia av den nämnda skrivelsen. Polismyndigheten bör i sådana situationer överväga om det går att lösa problemet genom omprioriteringar. Möjligheten att begära förstärkning från en annan polismyndighet bör också prövas. Åklagarmyndigheten bör naturligtvis hållas informerad om sådana överväganden.

Polismyndigheten kan vidare vända sig till Rikspolisstyrelsen. Styrelsen får enligt förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen besluta om polisförstärkning från en polismyndighet till en annan, om de myndigheter som berörs inte enas i frågan (10 § första stycket). Om en polismyndighet begär det, skall styrelsen i mån av tillgång till resurser också lämna förstärkning vid en utredning hos en polismyndighet (9 §).

Rikspolisstyrelsen anser att det är beklagligt när en polismyndighet har stora svårigheter att avsätta erforderliga utredningsresurser. I här aktuellt fall tycks också bristen bestå i att för uppgiften kompetent personal till viss del saknas. Detta beror i sin tur på att personal för denna typ av utredningar tjänstgör vid Ekobrottsmyndigheten. Styrelsen noterar ändå med tillfredsställelse att polismyndigheten försöker vidta adekvata åtgärder för att lösa det uppkomna problemet.

Det bör också avslutningsvis i denna del nämnas att Rikspolisstyrelsen i samarbete med polismyndigheter har påbörjat ett metodutvecklingsarbete avseende vardagsbrottsligheten. Arbetet syftar till att förkorta handläggningstider och öka antalet lagföringar för vardagsbrottsligheten, men också till att frigöra resurser för annan utredningsverksamhet.

När det så gäller det i ärendet speciella förhållandet att åklagaren vid flera tillfällen underställde Ekobrottsmyndigheten frågan om inte ärendet skulle handläggas där, vill styrelsen lägga till följande.

Av 2 § förordningen (1997:898) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten framgår vilka måltyper som handläggs hos Ekobrottsmyndigheten. I instruktionen stadgas också att, om det är osäkert var ett mål skall handläggas, frågan skall avgöras av Riksåklagaren. Det får naturligtvis inte vara så att ett ärende bollas fram och tillbaka mellan olika åklagarmyndigheter. Om det råder delade meningar om var handläggningen skall ske, bör möjligheten att vända sig till Riksåklagaren tas till vara på ett tidigt stadium. Styrelsen vill emellertid inte utesluta att det i det aktuella fallet, på grund av nya omständigheter, fanns särskilda skäl för åklagaren att vända sig till Ekobrottsmyndigheten flera gånger.

Riksåklagaren MM kom in med ett yttrande till vilket hade fogats ett yttrande från överåklagaren GG som berörde bl.a. resursförhållandena i Skåne.

GG

GG hänvisade i sitt yttrande bl.a. till en Årsrapport 2001 – Åklagarmyndigheten i Malmö. I denna sägs bl.a. följande.

Det måste således konstateras att bristen på utredningsresurser hos polisen inverkat negativt på åklagarverksamheten. Ett högt prioriterat brottsområde som kan nämnas – om än nu i mindre omfattning än tidigare – är familjevåldsbrotten, där förstahandsåtgärder vid familjevåld och våld mot kvinnor på åtskilliga håll inom regionen alltfjänt inte innefattar dokumentation med videoteknik. Inte heller utreds alla familjevåldsbrott med den skyndsamhet som är önskvärd. Ett annat prioriterat brottsområde är miljöbrotten. Här är det främst Länskriminalpolisens resurser att utreda de kvalificerade miljöbrotten som periodvis varit otillräckliga. Detta har skapat balanser och har medfört att miljöbrotten inte har kunnat handläggas med den snabbhet som åklagarmyndigheten och miljöåklagarna anser vara önskvärd och nödvändig.

Ett annat omfattande och viktigt område med en negativ balanssituation är den som avser hos polisen icke prioriterade ärenden. Jag tänker särskilt på de för alla medborgare så viktiga vardagsbrotten och i synnerhet på bedrägeribrotten. Vid tillsynsbesök vid kamrarna har äldre, ej avslutade ärenden till övervägande del avsett bedrägeri, förskingring och trolöshet mot huvudman men också en mindre andel olaga hot, våld mot tjänsteman och liknande vardagsbrott. De i balans liggande bedrägerimålen har i många fall inte ens kunna delas ut till utredningsman. Situationen är sådan att även allvarliga fall av bedrägeri där enskilda drabbats hårt ekonomiskt i den uppkomna situationen inte kan utredas. Dessa förhållanden är självfallet helt oacceptabla.

De nu påtalade resursmässiga bristerna hos polisen inom viktiga områden av utredningsverksamheten utgör således ett påtagligt problem. Åklagarmyndigheten

saknar möjlighet att styra över eller att få en garanterad tillgång till ”öronmärkta” utredningsresurser – – –.

I det nu aktuella ärendet anförde GG bl.a. följande

Myndighetsledningen anser att en åklagare som ansvarig förundersökningsledare i ett mål när denne – trots påminnelser – inte hos polisen får gehör för sin begäran om utredningsresurser ska vända sig till sin kammarchef, varpå kammarchefen t.ex. genom kontakter med berörd polisområdeschef eller annan chefsperson inom polisen bör söka utverka att utredningen kan komma till stånd. Dessvärre är förhållandena med bristande utredningsresurser inom betydande områden hos polisen i Skåne sådana att en känsla av uppgivenhet kan uppkomma hos många åklagare. Detta gäller t.ex. bedrägeribrotten. I sin tur har detta lett till att påminnelser inte alltid gjorts i erforderlig omfattning eftersom uppfattningen varit att det ju än då inte medför något resultat. Åklagarmyndighetens uttalade policy är att kammarchefen i sin tur – om ett lyckat resultat uteblir – vänder sig till ÖÅ:s kansli, varpå jag och vice överåklagaren i samband med våra regelbundna möten med länspolismästaren tar upp problemen. Jag har också, t.ex. genom översändande av inspektionsprotokoll och vid redovisning av förhållandena i åklagardistriktet i samband med överåklagarmöten eller andra kontakter delgett Riksåklagaren dessa problem.

MM

Jag har anmodats att yttra mig över hur man lämpligen bör förfara när polisen inte har möjlighet att tillmötesgå en begäran från åklagaren om utredningshjälp.

Den naturliga utgångspunkten är att åklagare och polis har det gemensamma ansvaret för att utreda och bekämpa brott. Den grundläggande ansvars- och uppgiftsfördelningen vilar på lagstiftningen om brottmålsförfarandet, främst rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen.

Reglerna om förundersökningsledning finns i 23 kap. rättegångsbalken.

När en förundersökning leds av en åklagare får denne enligt 3 § andra stycket anlita biträde av polismyndigheten för att verkställa förundersökningen. Han får också uppdra åt polisman att vidta en viss åtgärd som hör till förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till åtgärdens beskaffenhet.

Reglerna i 23 kap. rättegångsbalken och i förundersökningskungörelsen är allmänt hållna och utgör endast den rättsliga ramen för hur en förundersökning skall ledas och utföras. Förarbetena ger mycket liten ledning för bedömningen av den närmare innebörden av det ansvar och de befogenheter som åvilar åklagare resp. polis under en förundersökning. Däremot har dessa frågor belysts i bl.a. Juristkommissionens och Den parlamentariska kommissionens rapporter med anledning av mordet på NN. På ett mera allmänt plan kan ansvarsfördelningen beskrivas så att polisens grundläggande uppgift är att bedriva brottsspaning och att utreda brott medan åklagaren har som huvuduppgift att leda förundersökningen, besluta i åtalsfrågan och att driva brottmålsprocessen (jfr SOU 1987:72 s. 113).

Åklagarens rätt enligt 23 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken att anlita biträde av polisen får i och för sig anses innebära en skyldighet för polisen att ställa resurser till åklagarens förfogande för förundersökningen. Med hänsyn till att polisens resurser knappast kan räcka till att utreda alla inkommande anmälningar samtidigt är det tydligt att prioriteringar mellan olika utredningar måste göras.

När det gäller resursanvändningen anses åklagaren visserligen alltid fritt kunna framställa önskemål hos polis med stöd av 23 kap. 3 § rättegångsbalken. Polisen är emellertid inte skyldig att lämna det biträde som begärs, om det saknas resurser för ändamålet (se bl.a. SOU 1987:72 s. 113 och Fitger, Rättegångsbalken s. 23:19).

Det anförda ger vid handen att det gällande systemet för ansvarsfördelning mellan åklagare och polis under en förundersökning inte ger något rättsligt utrymme för åklagaren att förfoga över de polisiära utredningsresurserna. Det är således i första hand en fråga för polisen att svara för prioriteringen av dessa resurser.

Ansvaret för prioriteringen ligger på polisledningen. Praktiskt sett innebär det att en åklagare som i egenskap av förundersökningsledare möts av invändningen att det

saknas resurser på polissidan bör vända sig till sin kammarchef. Denne kan då vända sig till en chefsperson vid polisen för att söka utverka att utredningen kommer till stånd. Detta kan t.ex. ske genom att polisen ser till att det tillförs resurser från annan polismyndighet eller att omprioriteringar görs. I sista hand bör kammarchefen vända sig till överåklagarens kansli som genom kontakter med länspolismästaren eventuellt kan lösa problemet.

Jag kan även nämna att polisstyrelsen enligt 3 kap. 4 § polisförordningen (1998:1558) vid planering och uppföljning av polisens arbete skall samverka nära med åklagarmyndigheten och att polismyndigheten enligt 3 kap. 14 § skall samråda med åklagarmyndigheten innan den fattar beslut om föreskrifter som berör åklagarväsendet. Chefen för åklagarmyndigheten eller den åklagare chefen utser har enligt 2 kap. 9 § polisförordningen rätt att delta i och yttra sig vid polisstyrelsens och polisenämndernas sammanträden och att få sin mening antecknad till protokollet.

I det aktuella fallet är det naturligtvis djupt beklagligt att polismyndigheten inte ansett sig ha tillräckligt med kompetent utredningspersonal. Jag vill tillägga att jag den 24 januari 2002 med stöd av 2 § förordningen (1997:898) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten beslutat att utredningen även fortsättningsvis skall handläggas vid Åklagarmyndigheten i Malmö. Jag bifogar också ett yttrande av överåklagaren GG som berör bl.a. resursförhållandena i Skåne.

Jag vill tillägga att jag i olika sammanhang framfört en oro för att polisens resurser för brottsutredningsverksamheten i dagsläget inte fullt ut tillgodoser de krav som måste ställas. Jag vill här hänvisa till vad jag anfört i bilaga till Riksåklagarens budgetunderlag 2002 under rubriken Riktlinjer för brottsutredningsverksamheten
---.

Samtidigt vill jag understryka att det pågår ett för åklagarväsendet och polisen gemensamt arbete för en fördjupad och förbättrad samverkan. Jag har i ett yttrande över Granskningskommissionens betänkande i anledning av brottsutredningen efter mordet på statsminister NN redovisat min bild av en möjlig samverkan mellan åklagare och polis. ---

AA yttrade sig över remissvaren.

I ett beslut den 22 augusti 2002 anförde *chefsJO Eklundh* följande.

Bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att en anmälan om trolöshet mot huvudman, som gjordes den 17 november 1998, ännu tre år senare inte hade föranlett några utredningsåtgärder av det skälet att polismyndigheten inte ansett sig kunna ställa några utredningsresurser till åklagarens förfogande. Det är tydligt att en sådan tidsutdräkt inte står i överensstämmelse med vad som föreskrivs i 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken (RB) att en förundersökning skall bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger.

Den organisatoriska uppdelningen av ansvaret för den brottsutredande verksamheten mellan två olika myndighetsorganisationer, polisväsendet och åklagarväsendet, förutsätter att åklagaren och polismyndigheten i det enskilda fallet kan samverka på ett effektivt och förtroendefullt sätt. Den grundläggande regeln om denna samverkan finns i 23 kap. 3 § andra stycket RB, som slår fast att en åklagare som är förundersökningsledare vid verkställandet av förundersökningen får anlita biträde av polismyndigheten samt uppdra åt en polisman att vidta en viss åtgärd som hör till förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till åtgärdens beskaffenhet.

Bestämmelsen i 23 kap. 3 § andra stycket RB ger således en åklagare som leder en förundersökning rätt att vända sig till polismyndigheten med en begäran om biträde. Åklagaren har däremot inte någon rätt att förfoga över polismyndighetens resurser, och polismyndigheten har å sin sida inte någon skyldighet att lämna åklagaren det biträde han begär. Ett skäl till att åklagaren inte får det önskade biträdet kan, som i detta fall, vara att polismyndigheten inte anser sig ha tillräckliga resurser för ändamålet. Det är emellertid uppenbart att systemet med två åtskilda men samverkande myndighetsorganisationer inte kan fungera på det sätt som lagstiftaren har avsett, om det uppkommer en mera stadigvarande diskrepans mellan polisens resurser för brottsutredande verksamhet, å den ena sidan, och åklagarväsendets krav på biträde, å den andra.

Jag har inte underlag för att påstå att polismyndighetens bedömning att det saknades resurser för att biträda åklagaren med utredningen i och för sig skulle ha varit felaktig. Det finns därmed inte heller tillräcklig grund för kritik mot någon enskild befattningshavare vid myndigheten. Jag vill emellertid erinra om att ansvaret för verksamheten vid en polismyndighet enligt 6 § verksförordningen (1995:1322) ytterst vilar på länspolismästaren i dennes egenskap av myndighetens chef.

Utredningen i detta ärende har i stället inriktats på frågan hur polis och åklagare skall agera i situationer där polismyndigheten av resursskäl inte anser sig kunna tillmötesgå en begäran om biträde från åklagarens sida. Eftersom åklagaren, som nyss har nämnts, inte har någon rättslig möjlighet att förfoga över de polisiära utredningsresurserna, blir det i första hand en uppgift för polismyndigheten att vidta de åtgärder som krävs för att dessa resurser skall användas på bästa sätt. Jag delar Rikspolisstyrelsens uppfattning att frågor om vad som skall prioriteras i den brottsutredande verksamheten bör vara föremål för återkommande diskussioner mellan åklagarmyndigheten och polismyndigheten med inriktning på att få till stånd en samsyn i dessa frågor.

Om man inom polismyndigheten gör den bedömningen att det i ett visst fall inte inom överskådlig tid kommer att finnas några resurser för att biträda åklagaren, måste självfallet myndighetens ledning informeras. Så har också skett i det här aktuella fallet. Det ankommer sedan på myndighetsledningen att försöka finna en lösning på problemet. Den åtgärd som därvid i första hand bör komma i fråga är att undersöka om det är möjligt att omprioritera de utredningsresurser som finns inom myndigheten. Som Rikspolisstyrelsen pekar på i sitt yttrande kan det vidare finnas anledning för myndigheten att överväga möjligheterna att begära förstärkning från en annan polismyndighet eller att vända sig till Rikspolisstyrelsen.

Det är emellertid angeläget att man också inom åklagarväsendet är aktiv för att komma till rätta med problem av det aktuella slaget. En åklagare, som får ett besked att han inte inom rimlig tid kan påräkna det biträde med en brottsutredning som han bedömer som nödvändigt, får inte slå sig till ro med detta. Om han inte genom egna kontakter med polismyndigheten kan få till stånd en godtagbar lösning, bör han som Riksåklagaren och GG har anfört vända sig till sin kammarchef. Det ankommer sedan på denne att genom kontakter med

befattningshavare vid polismyndigheten på motsvarande nivå försöka utverka att nödvändiga resurser ställs till åklagarens förfogande. Om detta inte visar sig vara möjligt får frågan föras upp till överåklagaren som sedan får ta upp den med länspolismästaren.

Jag vill avslutningsvis understryka att det, som polismyndigheten framhåller i sitt yttrande, självfallet inte är acceptabelt att polismyndigheten under så lång tid inte har kunnat ge åklagaren det biträde som han begärt. Att samarbetet mellan polis och åklagare fungerar på ett tillfredsställande sätt är av grundläggande betydelse för medborgarnas förtroende för rättsväsendet och ytterst för rättsstaten.

Med anledning av vad som framkommit i ärendet om förhållandena vid Polismyndigheten i Skåne överlämnar jag kopior av detta beslut till Justitiedepartementet och justitieutskottet. Jag överlämnar vidare en kopia av beslutet till Kommittén om tillsynen över polis och åklagare.